

**Kevin Gillispie, *Ecclesiastical Office and the Participation of the Lay Faithfull in the Exercise of Sacred Power*,
Editrice Pontificia Università Gregoriana,
Roma 2017, ss. 488.**

W prestiżowej serii wydawniczej „Tesi Gregoriana” w 2017 roku opublikowano obszerną, bo liczącą aż 488 stron rozprawę doktorską obronioną na Wydziale Prawa Kanonicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie „*Ecclesiastical Office and the Participation of the Lay Faithfull in the Exercise of Sacred Power*”, napisaną przez irlandzkiego kapłana Kevina Gillispie.

Prezentowana pozycja składa się z sześciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym *Ecclsiastical Office: An Instrument of Church Goverance* autor podjął problematykę urzędu kościelnego z perspektywy instrumentu władzy rządzenia. Mimo że rozważania Gillispiego rozpoczyna myśl nad definicją urzędu kościelnego, to jednak głównym przedmiotem jego uwagi stał się jego personalistyczny wymiar. W mojej ocenie wieńczący wątek tej części opracowania poświęcił on niezwykle interesującemu zagadnieniu, jaką jest kwestia wpływu sakramentalnego wymiaru na funkcjonowanie Kościoła. W podsumowaniu Autor wykazał, iż świeckie teorie urzędu nie przystają do rozwiązań funkcjonujących w kanonicznym porządku prawnym. Dlatego też, jak podkreślił, jednym z celów badawczych prezentowanej rozprawy stanie się wyeksponowanie odmienności doktryny kanonistycznej, poprzez uwydatnienie założeń teologicznych, w których instytucja urzędu znajduje umocowanie. Ustosunkowując się do tej pozycji pragnę podkreślić, iż treści kolejnych rozdziałów świadczą o konsekwentnej realizacji założonego celu badawczego.

Rozdział drugi został poświęcony problematyce kapłaństwa powszechnego oraz urzędowego w źródle, jakim jest numer 10b soborowej Konstytucji *Lumen Gentium* 10 b (*The Common and Ministerial Priesthood in the Fonts of LG 10b*). We wprowadzeniu Gillispie celnie założył, iż w poszukiwaniu logicznego fundamentu urzędu kościelnego, nie można abstrahować od debaty nad tym zagadnieniem mającej miejsce podczas obrad Soboru Watykańskiego II, czego finalnym wyrazem są treści wyrażone w KK 10b. Tak określoną tematykę autor monografii poddał wieloaspektowej analizie; nie ograniczył się bowiem wyłącznie do wykładni KK 10b, ale podjął namysł nad doktryną soborową w szerszym kontekście, nawiązując do źródeł

uprzednich tekstu soborowego: encykliki papieża Piusa XII *Mediator Dei* oraz jego alokucji *Magnificate Dominum*. Porównując KK 10b z treściami papieskiego przemówienia wyeksponował m.in. filozoficzne kategorie: istotę i stopień; w dalszej kolejności zaprezentował kwestię wpływu teologii scholastycznej na formułę 10b KK. W tym kontekście przedstawił dwa kolejne wątki: przebieg prac nad KK 10b oraz kwestię aplikacji KK 10b w czasach posoborowych. Konkludując swe rozważania sformułował tezę, w myśl której dyferencja między kapłaństwem powszechnym a kapłaństwem urzędowym wynika ze sposobu partycypacji w kapłaństwie Chrystusa.

W rozdziale trzecim Gillispie zajął się problemem korelacji zachodzącej pomiędzy kapłaństwem powszechnym a kapłaństwem urzędowym (*The doctrine of the Common Priesthood in Relation in the Ministerial Priesthood*). Po ukazaniu wizji Chrystusa Najwyższego Kapłana w Nowym i Wiecznym Przymierzu w punkcie trzecim wyraził pogląd, że chrześcijańskie kapłaństwo jest zrozumiałe jedynie w odniesieniu do Chrystusa. Wskazał, iż pomiędzy tekstami 1 P 2,9 a Wj 19, 6 istnieje ścisły związek. Zwornikiem rozważań kanonisty stał się jeden z wymiarów Chrystusowego kapłaństwa, jakim jest kapłaństwo królewskie. Z tej perspektywy przedstawił dwie kolejne kwestie szczegółowe: problematykę ofiarowania i pośrednictwa (*offering and mediation*) oraz tematykę środków zbawczych za które uznał Słowo Boże, sakrament oraz władzę rządzenia (*The Means of salvation: Means, sacrament and goverance*). Dysponując takimi założeniami autor monografii wybiórczo ukazał postrzeganie kapłaństwa powszechnego na przestrzeni dziejów: w epoce patrystycznej, myśli Tomasza z Akwinu, Marcina Lutra oraz doktrynie Soboru Trydenckiego. W moim przekonaniu pewien niedosyt budzi brak prezentacji doktryny czeskiego reformatora Jana Husa, który w swym nauczaniu i działaniu kładł duży nacisk na posłannictwo wiernych świeckich w Kościele.

W podsumowaniu odnosząc się do kwestii partycypacji we władzy jurysdykcyjnej Gillispie, nawiązując do doktryny św. Tomasza, uwypuklił różnicę zachodzącą między kapłaństwem powszechnym a kapłaństwem hierarchicznym. W stosunku do świeckich tę możliwość ujął w kategoriach *potestas recipiendi*; władzę natomiast wynikającą z kapłaństwa hierarchicznego postrzegając jako *potestas tradendi*.

W kolejnych trzech rozdziałach przedmiotem zainteresowania irlandzkiego kanonisty stała się problematyka pochodzenia władzy świętej (*The Origin of Sacred Power I: Sacramental Origin, The Origin of Sacred Power II: Jurisdiction in Lumen Gentium* oraz *The Origin of Sacred Power III: The*

Common Doctrine). Tą tematykę ukazał z trzech aspektów: sakramentalnego pochodzenia władzy, pojmowania jurysdykcji w soborowej Konstytucji *Lumen Gentium* oraz doktryny.

W rozdziale IV bazą rozważań autora stały się podstawowe założenia doktrynalne wyartykułowane w takich wątkach, jak: dobro wspólne Kościoła, związek pomiędzy Słowem Bożym a życiem Kościoła, struktura sakramentalna Kościoła, oraz kapłaństwo urzędowe w służbie wspólnoty Kościoła. W tym kontekście irlandzki kapłan podjął kwestię jedności władzy, a także możliwości inkorporacji w niej, postrzegając nadawanie władzy świętej niewyświęconym w kategoriach wyjątku od reguły generalnej. Moim zdaniem na szczególną uwagę zasługują treści znajdujące się w numerze 9 *Sacramental origin sacred power: unresolved question*. Polemizując z poglądami Wilhelma Bertramsa i Eugenio Correco, doktor Gregoriano wyraził pogląd, iż możliwość sprawowania urzędów, funkcji i zadań przez wiernych świeckich wynika z dwóch zasadniczych powodów: partycypacji w misji Kościoła oraz ich wkładu w realizację dobra wspólnego.

W rozdziale V Gillispie przedstawił problematykę jurysdykcji w Konstytucji *Lumen Gentium* poddając analizie poszczególne fazy przygotowania soborowego dokumentu. Wyniki swych badań ukazał w punkcie 10 *Doctrinal affirmations and theological-canonical conclusions*. Bazując głównie na myśli Gianfranco Ghirlandy uważa, iż wierni świeccy są zdadni do otrzymania *potestatis communionis hierarchicae* poprzez partycypację w posłannictwie Chrystusa, ze względu na przyjęty sakrament chrztu św.

W ostatnim rozdziale szóstym kanonista zaprezentował doktrynę. W pierwszej części *Historical exegesis and the dual origin of sacred Power* przedstawił szerokie spektrum zagadnień w długim przedziale czasowym: od początku chrześcijaństwa aż do okresu prac nad rewizją Kodeksu pobożności (The emergence of the canonical science and its roots in praxis, relative and absolute ordination, non-ordained offices in the first millenium, hierarchic offices in the first millenium, The Roman Pontiffs and distiction of powers, non-episcopal exercise of power of governance, the juridical science and common doctrina, The Code of Canon Law 1917, delegation, the common doctrine prior to Vatican II). W drugiej części natomiast *The common doctrine in the reform of the Code of Canon Law* Gillispie w pierwszej kolejności ukazał interesującą go problematykę w projekcie *Lex Ecclesiae Fundamnetalis* oraz pracach kodyfikacyjnych, by następnie rozważyć pewne kwestie szczegółowe dotyczące problemu jurysdykcji w instytucjach życia konsekrowanego oraz źródeł władzy papieskiej. Wieńcząc rozważania

rozdzielił między zdolnością do piastowania urzędu, a uprawnieniem do jego sprawowania. Wyraził pogląd, iż piastowanie urzędu przez wiernych świeckich znajduje umocowanie w przyjętym sakramencie chrztu; przyjęcie tego sakramentu bowiem umożliwi im partycypację w publicznej misji Kościoła, która pozostaje w ścisłym związku z kapłaństwem Chrystusowym.

Zaprezentowana monografia stanowi cenny wkład w obszarze badań nad problematyką możliwości sprawowania przez wiernych świeckich urzędów kościelnych. Pod względem merytorycznym recenzowaną pozycję oceniam bardzo pozytywnie. Większość rozważań Kevina Gillispiego charakteryzuje się głębią analiz. Zasygnalizowane we „Wstępie” tezy badawcze realizował konsekwentnie, co znalazło przełożenie nie tylko w logicznej strukturze pracy, ale przede wszystkim w treściach poszczególnych rozdziałów.

Pewną uwagę krytyczną pragnę jedynie wnieść do niepoprawnego pod względem metodologicznym wprowadzenia jednego podpunktu na jednym poziomie rozdziału. Taka sytuacja ma miejsce w rozdziale drugim, gdzie na poziomie 3.3. *Scholastic theology and the formula of LG 10b* znalazł się jedynie podpunkt 3.1.1. *Analogy and participation* oraz w rozdziale czwartym, w którym na poziomie 9.1. *Some difficulties with jurisdiction as a merely formal instrument* widnieje jedynie podpunkt 9.1.1. *Identification of munus and power*.

ks. Ginter Dzierżon
Wydział Prawa Kanonicznego UKSW